

**នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា**

ព័ត៌មានពិស្តារនៃករណីកង់កសារ

សំណុំរឿងលេខ : 00២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ
ដាក់ទៅ : អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
ថ្ងៃដាក់ : ថ្ងៃទី៤ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១១
ភាគីអ្នកដាក់ : សហព្រះរាជអាជ្ញា
ភាសាដើម : អង់គ្លេស

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 04-Apr-2011, 15:45
CMS/CFO: Sann Rada

ចំណាត់ថ្នាក់កង់កសារ

ប្រភេទឯកសារដែលស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: **សាធារណៈ**
ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារកំណត់ដោយការិ.សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះ: សាធារណៈ/Public
ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ:
ការពិនិត្យចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារបណ្តោះអាសន្នឡើងវិញ:
ឈ្មោះមន្ត្រីដែលបានពិនិត្យ:
ហត្ថលេខា:

**ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា នៅលើ “សំណើរបស់ អៀង សារី សុំសេចក្តីបញ្ជាក់ថា
ពេលវេលាកំណត់មិនចាប់ផ្តើមរហូតដល់ករណីកង់កសារត្រូវបានជូនដំណឹងជាភាសាផ្លូវការ
នៃចំពោះមុខមេធាវីការពារក្តី”**

អ្នកដាក់ឯកសារ:
សហព្រះរាជអាជ្ញា:
លោកស្រី ជា លាង
លោក Andrew CAYLEY

អ្នកទទួលឯកសារ:
អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង:
ចៅក្រម និល ណុន, ប្រធាន
ចៅក្រម Silvia CARTWRIGHT
ចៅក្រម យ៉ា សុខន
ចៅក្រម Jean-Marc LAVERGNE
ចៅក្រម ធ្ម មណី

សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹង
រដ្ឋប្បវេណី:
ពេជ អង្គ

ជនជាប់ចោទ:
នួន ជា
អៀង សារី
អៀង ធីរិទ្ធ
ខៀវ សំផន

មេធាវីការពារក្តីជនជាប់ចោទ:
លោក សុន អុណ
លោក Michiel PESTMAN
លោក Victor Koppe

សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ

Elisabeth SIMONNEAU FORT លោក អាង ឧត្តម
 លោក Michael G.KARNAVAS
 លោក ផាត់ ពៅស៊ាង
 កញ្ញា Diana ELLIS QC
 លោក ស សូរ្យាន
 លោក Jacques VERGÈS
 លោក Phillipe GRECIANO

I. សេចក្តីផ្តើម

១. នៅថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១១ រៀង សារី តាមរយៈមេធាវីការពារក្តីរបស់ខ្លួន (“មេធាវីការពារក្តី”) បានដាក់សំណើមួយជាភាសាអង់គ្លេសដែលមានចំណងជើងថា “សំណើរបស់ រៀង សារី សុំសេចក្តីបង្គាប់ថា ពេលវេលាកំណត់មិនចាប់ផ្តើមរហូតដល់ការដាក់ឯកសារត្រូវបានជូនដំណឹងជាភាសាផ្លូវការទាំងពីររបស់មេធាវីការពារក្តី”¹ (“សំណើ”) ដែលបានជូនដំណឹងដល់គូភាគីជាភាសាខ្មែរនៅថ្ងៃទី២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១១ ។ មេធាវីការពារក្តីស្នើឱ្យ “អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងចេញសេចក្តីណែនាំអនុវត្តដោយនិយាយថា ពេលវេលាកំណត់មិនចាប់ផ្តើមទេ រហូតដល់ការដាក់ឯកសារត្រូវបានជូនដំណឹងជាភាសាផ្លូវការទាំងពីររបស់ភាគីនីមួយៗ”²។ ពួកគេអះអាងថា “ញត្តិត្រូវបានធ្វើឡើងជាការចាំបាច់ដើម្បីការពារសិទ្ធិនៃការការពារខ្លួន និងជាសុបករណ៍គ្រប់គ្រាន់របស់លោក រៀង សារី ដើម្បីត្រៀមរៀបចំសម្រាប់ការការពារខ្លួនរបស់គាត់”³។ ពួកគេផ្អែកសំណើសុំរបស់ខ្លួនទៅលើការពិតដែលថា ភាសាអង់គ្លេស គឺជាភាសាធម្មតាមួយរវាងសមាជិកនៃក្រុមការពារក្តីទាំងអស់ អាស្រ័យហេតុនេះ បើសិនជាការដាក់ឯកសារ ដីកាបង្គាប់ ឬសេចក្តីសម្រេចណាមួយត្រូវបានទទួលជាភាសាខ្មែរ និងបារាំង សមាជិកភាគច្រើននៃក្រុមនេះមិនអាចអានបាន និងធ្វើសកម្មភាពណាមួយបានទេ។ ពួកគេអះអាងថា ហេតុដូច្នេះការណ៍នេះនឹងរំលោភលើសិទ្ធិរបស់រៀង សារី ក្នុងការទទួលបានការការពារខ្លួន និងជាសុបករណ៍គ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់ត្រៀមរៀបចំការការពារខ្លួនគាត់⁴។

¹ ឯកសារលេខ: E67, “សំណើរបស់ រៀង សារី សុំសេចក្តីបង្គាប់ថា ពេលវេលាកំណត់មិនចាប់ផ្តើមរហូតដល់ការដាក់ឯកសារត្រូវបានជូនដំណឹងជាភាសាផ្លូវការទាំងពីររបស់មេធាវីការពារក្តី”, ១៨ មីនា ២០១១, ERN 00655116-21 [“សំណើ”] ។

² សំណើ, ត្រង់ទំព័រទី១ ។

³ សំណើ, ត្រង់ទំព័រទី១ ។

⁴ សំណើ, ត្រង់ទំព័រទី១ ។

២. ដូចមូលហេតុចែងខាងក្រោមនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាសន្និដ្ឋានថា សំណើនេះត្រូវតែបានបដិសេធចោលដោយហេតុថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពុំមានអំណាចកែប្រែសេចក្តីណែនាំអនុវត្ត ដោយខ្លួនឯងទេ ហើយសំខាន់ជាងនេះ មេធាវីការពារក្តីមិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ការរំលោភសិទ្ធិរបស់អៀង សារី ក្នុងការទទួលបាននូវការការពារខ្លួន និងផាសុបករណ៍គ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់ត្រៀមរៀបចំការការពារខ្លួនគាត់នោះ បានកើតឡើង ឬទំនងជានឹងកើតឡើង តាមរយៈការអនុវត្តសេចក្តីណែនាំអនុវត្តច្បាប់វិសោធនកម្មលើកទី៦ ស្តីពី “ការដាក់ឯកសារនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក”⁵ (“សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត”) ។

II. អង្គហេតុពាក់ព័ន្ធ

៣. នៅថ្ងៃទី១៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញដីកាសម្រេចមួយដែលមានចំណងជើងថា “ដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ”⁶ (“ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ”) ដែលបានជូនដំណឹងដល់ភាគីនៅថ្ងៃទី២៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ ។ ដូចចំណងជើងបង្ហាញគឺថា ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ កំណត់អំពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែនៅ អ.វ.ត.ក ។ ជាក់លាក់ជាងនេះ ដីកាសម្រេចនេះបញ្ជាក់អះអាងឡើងវិញនូវសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទរូបនេះ ក្នុងការបំពេញបង្គាប់ដល់ក្រុមអ្នកច្បាប់របស់ខ្លួននូវអ្នកបកប្រែឯកសារពេញម៉ោងម្នាក់ដែលមានសមត្ថភាពខ្លះខាងផ្នែកភាសាតាមជម្រើសរបស់គាត់ ។

៤. នៅថ្ងៃទី១១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ មេធាវីការពារក្តីនេះ នៅក្នុងចម្លើយតបរបស់ខ្លួនទៅនឹង “ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង សារី ស្តីពី “សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ” (ចម្លើយតប”) បានជូនដំណឹងដល់អង្គបុរេជំនុំជម្រះថា ពួកគេ

⁵ ឯកសារលេខ: ECCC/01/2007/Rev.6, “សេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីពីការដាក់ឯកសារនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក, [“សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត”] ។
⁶ ឯកសារលេខ: A190, “ដីកាសម្រេចស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ”, ១៩ មិថុនា ២០០៨, ERN 00196923-30 [“ដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ”] ។

បានជ្រើសរើសមិនបំពេញបង្គាប់ដល់ក្រុមអ្នកច្បាប់របស់ខ្លួននូវអ្នកបកប្រែឯកសារពេញម៉ោងម្នាក់ ដែលមានសមាយោគមួយខាងផ្នែកភាសាតាមជម្រើសរបស់គាត់ ដែលអាចរកបានតាមដីការរបស់ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតកាលពីពីរខែកន្លះមុននេះ នោះទេ^៧។ ដើម្បីជាយុត្តិកម្មនៅក្នុងដំណើរ អសកម្មរបស់ខ្លួន ពួកគេបាននិយាយថា “ការជ្រើសរើសមិនប្រើប្រាស់នូវជាសុបករណ៍ដែលមាន លក្ខណៈមិនគ្រប់គ្រាន់បែបនេះ មិនគួរយកមកធ្វើជាមូលហេតុបដិសេធទូទៅករណ៍របស់មេធាវីការ ពារក្តីនោះទេ។ នេះគ្រាន់តែបង្ហាញពីភាពស៊ីសង្វាក់គ្នានៃជំហររបស់មេធាវីការពារក្តីក្នុងពាក្យសំដី និងសកម្មភាពតែប៉ុណ្ណោះ”^៨។

៥. នៅថ្ងៃទី២០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៩ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានបញ្ជាក់អះអាងពីភាពអាចរកបាននៃអ្នកបក ប្រែពេញម៉ោងដែលមានជំនាញខាងភាសាតាមជម្រើសរបស់ជនជាប់ចោទ ទុកជាធនធានបន្ថែម មួយចំពោះ អៀង សារី នៅក្នុងសាលដីការរបស់ខ្លួនលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីការពារក្តីនេះ ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ (“សាលដីកាស្តីពីការបកប្រែ”) ។

“ជាការបន្ថែមចំពោះក្រុមអ្នកច្បាប់របស់គាត់ ជនត្រូវចោទត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យមាន “ជំនួយពីអ្នក បកប្រែម្នាក់ពេញម៉ោង និងដោយឥតបង់ប្រាក់ (រវាងភាសាផ្លូវការទាំងពីរដែលត្រូវបញ្ជាក់ដោយ ក្រុមមេធាវីការពារក្តី) ដើម្បីធានាឱ្យប្រាកដថា ជនត្រូវចោទ និងក្រុមមេធាវីការពារក្តី អាចមាន ឯកសារជាក់លាក់ត្រូវបានបកប្រែតាមតម្រូវការចាំបាច់ ដើម្បីវាយតម្លៃអំពីលក្ខខណ្ឌតម្រូវសម្រាប់ ការបកប្រែរបស់ក្រុមដើម្បីបញ្ជូនទៅ CMS (ផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការ) និងដើម្បីជួយនៅក្នុងកិច្ច សហការរបស់ក្រុមជាមួយ CMS (កំណត់សំគាល់ចុងទំព័រត្រូវបានដកចេញ)។ ទាក់ទិននឹងកិច្ចការ នេះ គេបានកត់សំគាល់ថា យុត្តិសាស្ត្រអន្តរជាតិបានទទួលស្គាល់ថា ការផ្តល់ឱ្យចុងចោទនូវអ្នកបក

⁷ ឯកសារលេខ: A190/II/8, “ចម្លើយតបរបស់ អៀង សារី ទៅនឹងចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង សារី ស្តីពី “សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ”, ១១ កញ្ញា ២០០៨, ERN 00223734-46 [“ចម្លើយតប”] ។

⁸ ចម្លើយតប, កថាខ័ណ្ឌទី៣១ ។

ប្រែផ្ទាល់មាត់ម្នាក់ គឺជាការគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ផ្តល់ការបកប្រែឯកសារជាក់លាក់ (កំណត់សំគាល់ ចុងទំព័រត្រូវបានដកចេញ)^៩។

៦. នៅថ្ងៃទី៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១១ ភាគីនានាត្រូវបានជូនដំណឹងអំពីការកែប្រែលើសេចក្តីណែនាំអនុវត្ត ជាពិសេសទាក់ទងនឹងពេលវេលា និងភាសាដែលត្រូវដាក់ចំពោះសំណើ ឬសេចក្តីផ្តេងសំអាងនានា។

“៨.៣ ចម្លើយតបណាមួយទៅនឹងពាក្យសុំ ឬសារណា ត្រូវដាក់រួមជាមួយបញ្ជីមូលដ្ឋានសំអាងផ្លូវ ច្បាប់ដែលប្រើប្រាស់ជាឯកសារយោង ក្នុងរយៈពេល១០(ដប់ថ្ងៃ)ថ្ងៃនៃប្រតិទិនគិតពីថ្ងៃជូនដំណឹង នៃឯកសារដែលត្រូវឆ្លើយតប”^{១០}។

“៨.៥ លើកលែងតែ មានការណែនាំផ្ទុយពីនេះ របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះ ណាមួយនៃ អ.វ.ត.ក ពេលវេលាកំណត់ត្រូវរាប់មួយថ្ងៃបន្ទាប់ពីថ្ងៃនៃការជូនដំណឹងពីឯកសារជា ភាសាខ្មែរ និងភាសាផ្លូវការមួយផ្សេងទៀតរបស់ អ.វ.ត.ក ។ ក្នុងករណីពិសេស សហចៅក្រម ស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះ អាចសម្រេចថា ពេលវេលាកំណត់ត្រូវចាប់ផ្តើមគិតពីថ្ងៃបន្ទាប់នៃថ្ងៃ ដាក់ឯកសារជាបីភាសាផ្លូវការ (សង្កត់ន័យត្រង់អក្សរទ្រេត)”^{១១}។

III. ច្បាប់ដែលទាក់ទង

៧. សទ្ទានុក្រមនៃ វិធានផ្ទៃក្នុង អវតក (“វិធាន”)ផ្តល់និយមន័យដល់ “សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត”ថាជា៖
“បទបញ្ជាដែលចែងលំអិតលើទិដ្ឋភាពក្នុងការអនុវត្តការងាររបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ នៅ

^៩ ឯកសារលេខ: A190/II/9, “សាលដីកាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់ កសល ស្តីពី សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ច របស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបកប្រែ” របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ”, ២០ កុម្ភៈ: ២០០៩, ERN 00283298-3310 [“សាលដីកាស្តីពីការបកប្រែ”] ។

^{១០} សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត, មាត្រា៨.៣ ។

^{១១} សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត, មាត្រា៨.៥ ។

ក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដែលត្រូវបានអនុម័តដោយគណៈកម្មាធិការនីតិវិធី និងវិធានផ្ទៃក្នុង ដោយ
ស្របទៅតាមច្បាប់ កិច្ចព្រមព្រៀង និងវិធានផ្ទៃក្នុងនៃ អវតក និងវិធានផ្ទៃក្នុងទាំងនេះ (សង្កត់ន័យ
បន្ថែមដោយអក្សរទ្រេត)¹²។

៨. វិធាន២១.១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងដែលមានចំណងជើងថា “គោលការណ៍ជាសារវ័ន្ត” ចែងពីអាណត្តិកិច្ច
ថាតើច្បាប់ អវតក, វិធានផ្ទៃក្នុង, សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត, និងបទបញ្ជារដ្ឋបាលត្រូវបកស្រាយ
យ៉ាងដូចម្តេច?

“ច្បាប់ អវតក, វិធានផ្ទៃក្នុង, សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត, និងបទបញ្ជារដ្ឋបាល ទាំងអស់ជាធរមាន
ត្រូវតែបកស្រាយក្នុងន័យការពារជាតិច្បាស់លាស់ប្រយោជន៍ដល់ជនសង្ស័យ, ជនត្រូវចោទ, ជន
ជាប់ចោទ និងជនរងគ្រោះ, និងដើម្បីធានាដល់សច្ចៈភាពផ្លូវច្បាប់ និងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី
ប្រកបដោយតម្លាភាពដោយគិតដល់លក្ខណៈពិសេសដែលមានជាប់មកជាមួយស្រាប់របស់ អវតក
ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អវតក និងកិច្ចព្រមព្រៀង...” ។

៩. វិធាន១០.៣ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង អនុញ្ញាតឱ្យប្រធានផ្នែកគាំពារការការពារក្តី (“DSS”) ក្នុងចំណោម
អ្នកកាន់មុខតំណែងពិសេសដទៃទៀតនៃ អវតក ដើម្បីស្នើសុំឱ្យគណៈកម្មាធិការនីតិវិធី និង
វិធានផ្ទៃក្នុង បើកការប្រជុំមួយក្នុងគោលបំណងដើម្បីអនុម័តនូវសេចក្តីណែនាំអនុវត្តដែលទាក់ទង
នឹងដំណើរការប្រព្រឹត្តិទៅ របស់ អវតក ៖

“គណៈកម្មាធិការវិធាន និងនីតិវិធី ត្រូវអនុម័តនូវសេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីពីដំណើរការប្រព្រឹត្តិទៅ
របស់ អវតក សម្រាប់ធ្វើការពិនិត្យឡើងវិញនៅក្នុងសម័យប្រជុំពេញអង្គនាពេលបន្ទាប់។ ដើម្បី

¹² វិធានផ្ទៃក្នុង អវតក (វិសោធនកម្មលើកទី៧)ដែលបានធ្វើវិសោធនកម្មកាលពីថ្ងៃទី២៣ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១១ (“វិធាន”)។
ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹងសំណើរបស់ អៀង សារី សុំសេចក្តីបញ្ជាក់ថា ពេលវេលាកំណត់មិនចាប់ផ្តើម
រហូតដល់ការដាក់ឯកសារត្រូវបានជូនដំណឹងជាភាសាផ្លូវការទាំងពីររបស់មេធាវីការពារក្តី

គោលបំណងនេះ គណៈកម្មាធិការត្រូវបើកការប្រជុំតាមការចាំបាច់តាមការផ្ដើមគំនិតរបស់
ប្រធាន ឬតាមសំណើរបស់របស់ចៅក្រម, សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត, សហព្រះរាជអាជ្ញាណា
ម្នាក់, ប្រធានអង្គភាពគាំពារការការពារក្តី, ប្រធានអង្គភាពគាំពារជនរងគ្រោះ , មេធាវីនាំមុខ នៃ
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី, និងរបស់ប្រធាន ឬអនុប្រធាននៃការិយាល័យរដ្ឋបាល”។

១០. វិធាន២២.៤ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ផ្តល់អាណត្តិកិច្ចថា សហមេធាវីការពារជនជាប់ចោទ ត្រូវគោរពតាម
បទប្បញ្ញត្តិនានារបស់ អវតក ដែលរួមបញ្ចូលទាំង សេចក្តីណែនាំអនុវត្តរបស់ អវតក ផង៖

“៤. នៅក្នុងការបំពេញការងាររបស់ខ្លួន មេធាវីត្រូវគោរពតាមបទប្បញ្ញត្តិដែលពាក់ព័ន្ធ នៃច្បាប់ស្តី
ពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញនៅក្នុងតុលាការកម្ពុជា, វិធានផ្ទៃក្នុងទាំងនេះ, សេចក្តីណែនាំ
អនុវត្ត, និងបទបញ្ជារដ្ឋបាលរបស់ អវតក ក៏ដូចជាច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈមេធាវីរបស់កម្ពុជាព្រមទាំង
បទដ្ឋាន និងក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈមេធាវី ដែលបានទទួលស្គាល់ពួកគេមានកាតព្វកិច្ចក្នុងការ
លើកកំពស់យុត្តិធម៌ និងដំណើរការនីតិវិធីប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងត្រឹមត្រូវ”។

១១. វិធាន២២.១ និង ១.(គ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង កំណត់កាតព្វកិច្ចដល់មេធាវីបរទេសណាម្នាក់ដែលត្រូវ
បានជ្រើសរើសដោយជនជាប់ចោទឱ្យសហការ និងរួមគ្នាជាមួយមេធាវីជាតិដែលត្រូវបានជ្រើស
រើស ៖

“១. ជនណាដែលមានសិទ្ធិទទួលបានមេធាវីស្ថិតនៅក្រោមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ត្រូវមានសិទ្ធិទទួល
បានជំនួយពីមេធាវីជាតិ ឬមេធាវីអន្តរជាតិ ដោយសហការជាមួយ មេធាវីជាតិ ទៅតាមការជ្រើស
រើសដោយផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ពួកគេតាមបែបដូចខាងក្រោម:.....(គ) មេធាវីអន្តរជាតិ ត្រូវធ្វើការ

ដោយរួមជាមួយ មេធាវីជាតិ នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ(សង្កត់ន័យបន្ថែមដោយអក្សរ
ព្រេត)។

១២. វិធាន២២.៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ចែងថា សហមេធាវីការពារជនជាប់ចោទអាចមានសិទ្ធិក្នុងការជ្រើស
រើសក្រុមអ្នកច្បាប់ទៅតាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួនផ្ទាល់ ដើម្បីឱ្យជួយដល់បំពេញកិច្ចការរបស់
ពួកគេ។

“មេធាវីជាតិ និងអន្តរជាតិ មានសិទ្ធិជ្រើសរើសក្រុមអ្នកច្បាប់ ដើម្បីជួយបំពេញកិច្ចការរបស់ពួក
គេ។ ប៉ុន្តែមេធាវីការពារក្តីសម្រាប់ជនក្រីក្រ ត្រូវជ្រើសរើសក្នុងចំណោមបុគ្គលិកជាតិ និងអន្តរ
ជាតិ ដែលមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជី ដូចមានចែងនៅក្នុងវិធាន១១.២(ឈ)។ នៅពេលណាដែល
មេធាវីការពារក្តីសម្រាប់ជនក្រីក្រ ចង់ជ្រើសរើសបុគ្គលិកដែលមិនមានឈ្មោះនៅក្នុងបញ្ជី ដូចមាន
ចែងនៅក្នុងវិធាន១១.២(ឈ) បុគ្គលនោះត្រូវតែបំពេញសំណុំបែបបទជាដំបូងសិន ដើម្បីបញ្ចូល
ឈ្មោះនៅក្នុងបញ្ជី”។

១៣. សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចក្នុងការបកប្រែរបស់ភាគីនានានៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះនៃដំណាក់កាលមុនសវនាការ
ត្រូវបានពិនិត្យដោយ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ។ ផ្អែកលើការពិនិត្យឡើងវិញរបស់ អវតក និងការប្រៀប
ធៀបច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ អង្គជំនុំជម្រះបានប្រេចថា រាល់ឯកសារទាំងអស់ដែលមាននៅក្នុង
សំណុំរឿង គឺមិនចាំបាច់តម្រូវឱ្យបកប្រែទៅជាភាសារបស់ជនជាប់ចោទផ្ទាល់ ឬជាភាសារបស់
មេធាវីពួកគេនោះឡើយ។ ប្រការដែលមានភាសាមួយនៃឯកសារ ដែលជាភាសាមួយក្នុងចំណោម
ភាសាជាផ្លូវការទាំងបីហើយនោះ គឺមិនមែនជាសិទ្ធិផ្ទាល់ដែលត្រូវឱ្យធ្វើការបកប្រែរាល់ឯកសារ
ទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿងឱ្យទៅជាភាសានេះនោះឡើយ¹³។ គោលការណ៍ស្តីពីភាពត្រឹមត្រូវ

¹³ សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការបកប្រែលើកទី១, កថាខណ្ឌទី៣៤-៣៥។
ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹងសំណើរបស់ អៀង សារី សុំសេចក្តីបង្គាប់ថា ពេលវេលាកំណត់មិនចាប់ផ្តើម
រហូតដល់ការដាក់ឯកសារត្រូវបានជូនដំណឹងជាភាសាផ្លូវការទាំងពីររបស់មេធាវីការពារក្តី

គឺមិនចាំបាច់អនុញ្ញាតឱ្យចុងចោទណាម្នាក់នូវសិទ្ធិទទួលបានការបកប្រែនូវរាល់ឯកសារទាំងអស់ ដែលទាក់ទងនឹងនីតិវិធី និងភស្តុតាងត្រូវបានបង្ហាញនោះឡើយ¹⁴។ គឺជាបទដ្ឋានអន្តរជាតិ-យ៉ាង ហោចណាស់ ក៏នៅដំណាក់កាលមុនសវនាការជំនុំជម្រះក្តីដែរ-ដែលការផ្តល់ឱ្យចុងចោទណាម្នាក់ នូវអ្នកបកប្រែមួយរូបនោះគឺវាជាការគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ជំនួសឱ្យការបកប្រែនៃឯកសារមួយចំនួន ហើយ¹⁵។

១៤. នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចបន្ថែមមួយទៀតរបស់ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចក្នុងការបក ប្រែនៅ អវតក ដែលបានចេញនៅថ្ងៃទី១៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១០¹⁶(“សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការបកប្រែ លើកទី២”) អង្គជំនុំជម្រះបានធ្វើការកត់សំគាល់អំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តី នានាដែលត្រូវសហការគ្នាផ្ទៃក្នុង និងសហប្រតិបត្តិការខាងក្រៅជាមួយនីតិវិធីក្នុងការបកប្រែរបស់ អវតក ដើម្បីធ្វើឱ្យបានប្រសើរបំផុតនូវនីតិវិធីនោះ។ អង្គជំនុំជម្រះចាត់ទុកថា កិច្ចសហការ និង សហប្រតិបត្តិការនេះ គឺសារសំខាន់ក្នុងការធ្វើឱ្យជនត្រូវចោទអាច “យល់ដឹងអំពីករណីដែល ប្រឆាំងនឹងរូបគាត់ និងដើម្បីការពារខ្លួន ប្រការគួរឱ្យកត់សំគាល់នោះគឺការដែលអាចមានលទ្ធភាព ដាក់ជូនចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះនូវអត្ថបទរបស់ខ្លួនផ្ទាល់អំពីហេតុការណ៍នានា”¹⁷។ អង្គជំនុំជម្រះ បានសម្រេចថា កិច្ចសហប្រតិបត្តិការដ៏មានប្រយោជន៍ជាមួយ និងនីតិវិធីនៃការបកប្រែរបស់ អវតក គឺរួមទាំងការតម្រូវឱ្យរាល់សមាជិកទាំងអស់នៃក្រុមមេធាវីការពារក្តីសហការគ្នាផ្ទៃក្នុង ដើម្បីធ្វើឱ្យបានប្រសើរបំផុតនូវសមត្ថភាពខាងភាសារបស់ពួកគេ។ ជាក់ស្តែងនោះគឺ ស្តីពីការបក

¹⁴ សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការបកប្រែលើកទី១, កថាខណ្ឌទី៣៥។

¹⁵ សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការបកប្រែលើកទី១, កថាខណ្ឌទី៤១។

¹⁶ ឯកសារលេខ ០០២/១៨-១១-២០១០- អវតក/អបជ(១៦), “សេចក្តីសម្រេច របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ “លើសំណើសុំការបកប្រែរាល់ឯក សារទាំងអស់ ដែលបានប្រើប្រាស់ដើម្បីគាំទ្រចំពោះដីកាដោះស្រាយ”, ចុះថ្ងៃទី១៥ធ្នូ២០១០, លេខ ០០៦៣១០២១-២៨ [សេចក្តីសម្រេចស្តីពី ការបកប្រែលើកទី២]។

¹⁷ សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការបកប្រែលើកទី២, កថាខណ្ឌទី១០។

ប្រែទៅជា -មកពី-ភាសាទីបីណាមួយដែល អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានសង្កត់បញ្ជាក់។

“ ថា ដើម្បីនឹងការពារសិទ្ធិដែលត្រូវទទួលបាននូវការជំនុំជម្រះក្តីដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌របស់ជនជាប់ចោទ ដែលរួមមាន ដោយចៀសវាងការអួសបន្លាយពេលវេលាដោយមិនចាំបាច់ ភាគីទាំងឡាយត្រូវបានណែនាំឱ្យពិចារណាអំពីតើត្រូវធ្វើដូចម្តេច ដើម្បីជៀសវាងកុំឱ្យមានការស្នើសុំឱ្យធ្វើការបកប្រែដោយមិនមានការចាំបាច់ ឱ្យទៅជាភាសាទីបីណាមួយ ជាពិសេសដោយ ឧទាហរណ៍ដូចជា ដោយគិតគូរយកចិត្តទុកដាក់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវចំពោះសមត្ថភាពខាងភាសារបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តី ដោយស្នើសុំនូវសេចក្តីសម្រង់នៃឯកសារនានានៅពេលដែលអាចធ្វើទៅបាន និងដោយប្រើប្រាស់នូវសេវារបស់អ្នកបកប្រែឯកសារដែលធ្វើការពេញម៉ោង និងដោយឥតគិតថ្លៃដែលត្រូវបានផ្តល់ជូនដោយតុលាការ (លេខយោងលើទំព័រត្រូវបានដកចេញ-សង្កត់ន័យបន្ថែមដោយអក្សរទ្រេក)។ វិធានការទាំងនេះត្រូវបានកំណត់បញ្ជាក់ដោយ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតថាជាមធ្យោបាយដើម្បីសម្រេចឱ្យបាននូវនីតិវិធីសហការគ្នាដោយជាក់ស្តែង និងមានប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់តាក់តែងការបកប្រែនៅក្នុងដំណាក់កាលមុនសវនាការជំនុំជម្រះក្តី (លេខយោងលើទំព័រត្រូវបានដកចេញ)¹⁸។

១៥. ភារកិច្ចរបស់មេធាវីនាំមុខដើម្បីចាត់ចែងគ្រប់គ្រង បុគ្គលិកនៃក្រុមរបស់ខ្លួនពីទស្សនៈយល់ឃើញណាមួយផ្នែកភាសាក៏ត្រូវបានទទួលស្គាល់នៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិនៅ ក្នុងករណីរឿងក្តីរបស់ *Mathieu Ngudjolo Chui*¹⁹ ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចថា ដើម្បីការពារសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌ មេធាវីនាំមុខត្រូវមានការ

¹⁸ សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការបកប្រែលើកទី២, កថាខណ្ឌទី១០។
¹⁹ ករណីរឿងក្តីរបស់ រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង *Mathieu Ngudjolo Chui*, អំពីស្ថានភាពនៃសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យក្នុងហ្គេណា, សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់មេធាវីស្តីពីរយៈពេលកំណត់”, ចុះថ្ងៃទី២៧ កុម្ភៈ ២០០៨, តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ, ឯកសារលេខ ICC-01/04-02/07 ។

ទទួលខុសត្រូវក្នុងការរៀបចំសមាសភាពនៃក្រុមមេធាវីការពារក្តីតាមរបៀបមួយ ដែលអាច
អនុញ្ញាតឱ្យគាត់ ត្រូវមានជំនួយត្រឹមត្រូវក្នុងការបង្ហាញជូនអំពីករណីរឿង និងត្រូវបានការពារ
យ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាពនូវសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទ²⁰។

IV. អំណះអំណាង

ក. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពុំមានអំណាចដើម្បីកែប្រែសេចក្តីណែនាំអនុវត្តទេ

១៦. សំណើនេះកំពុងតែច្រឡំនៅត្រង់កថាខណ្ឌនៃសេចក្តីផ្តើមដែលមេធាវីការពារក្តីនិយាយថា “ស្នើឱ្យ
អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងចេញសេចក្តីណែនាំអនុវត្តមួយ” ហើយបន្ទាប់មកទៀត នៅក្នុងកថាខណ្ឌ
សេចក្តីសន្និដ្ឋានចុងក្រោយរបស់ខ្លួន មេធាវីការពារក្តីស្នើដល់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង “ចេញ
សេចក្តីណែនាំមួយ” ដែលថា ពេលវេលាកំណត់មិនត្រូវចាប់ផ្តើមរហូតដល់ការដាក់ឯកសារត្រូវ
បានជូនដំណឹងជាបីភាសាផ្លូវការ ឬយ៉ាងតិចបំផុតពីភាសាផ្លូវការរបស់មេធាវីការពារក្តី។ ដូចបាន
ផ្តែងយ៉ាងត្រឹមត្រូវដោយមេធាវីការពារក្តី មាត្រា៨.៥ អនុញ្ញាតឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
កែប្រែលើការចាប់ផ្តើមនៃពេលវេលាកំណត់សម្រាប់ការឆ្លើយតបទៅនឹងពាក្យសុំ និងសេចក្តីផ្តែង
សំអាង ដោយបញ្ជាក់ថា ក្នុងកាលៈទេសៈពិសេស ពេលវេលាកំណត់អាចចាប់ផ្តើមនៅថ្ងៃ
បន្ទាប់ពីមានការជូនដំណឹងទាំងបីភាសា។

១៧. ដោយពិចារណាពីបំណងទាំងមូលនៃមាត្រា៨.៥ នេះ វាហាក់ដូចជាថា ការកម្រិតឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់
អង្គជំនុំជម្រះដែលអនុញ្ញាតឱ្យមានការកំណត់ពេលវេលា ដើម្បីចាប់ផ្តើមមួយថ្ងៃ ជាជាងប្រើពាក្យ
ថាថ្ងៃបន្ទាប់ពីពាក្យសុំ ឬសេចក្តីផ្តែងសំណងត្រូវបានជូនដំណឹងជាភាសាខ្មែរ ឬភាសាផ្លូវការណា
មួយផ្សេងរបស់ អ.វ.ត.ក ចំពោះតែស្ថានភាពណាដែលមានការកើតឡើងនូវកាលៈទេសៈពិសេស

²⁰ ករណីរឿងក្តីរបស់ រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Mathieu Ngudjolo Chui, កថាខណ្ឌទី៥។

ប៉ុណ្ណោះ។ ចំពោះថា តើការកើតឡើងនូវកាលៈទេសៈពិសេសដៃរបួអត់ គឺនឹងត្រូវកំណត់ទៅតាម មូលដ្ឋានករណីនីមួយៗ។ ទាក់ទងនឹងសំណើនេះវិញ ដោយសារសំណើនេះត្រូវបានផ្អែកលើស្ថាន ភាពសម្មតិកម្មដោយហេតុថា មេធាវីការពារក្តីមិនឆ្លើយតបទៅនឹងពាក្យសុំ ឬសេចក្តីផ្តើមសំអាង ណាមួយទេ ដូច្នោះគ្មានកាលៈទេសៈដូច្នោះកើតឡើងទេ និងថាអាស្រ័យហេតុនេះ សំណើត្រូវបាន បដិសេធចោល។

១៨. បើសិនមេធាវីការពារក្តីជឿថា ការអនុវត្តសេចក្តីណែនាំអនុវត្តនេះ ទំនងជារំលោភទៅលើសិទ្ធិក្នុង ការទទួលបាននូវការជំនុំជម្រះដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌នៃកូដិក្តីរបស់ខ្លួនក្នុងពេលអនាគត ដំណើរការ សមស្របគួរធ្វើសំណើទៅប្រធានអង្គការពារការពារក្តី ដើម្បីឱ្យស្វែងរកការធ្វើវិសោធនកម្ម លើសេចក្តីណែនាំនេះ តាមរយៈនីតិវិធីដែលមានចែងនៅក្នុង វិធាន ១០(៣) ។ ការណ៍នេះនឹងធានា បានថាភាពស៊ីសង្វាក់គ្នា និងភាពប្រាកដប្រជា នឹងត្រូវបានរក្សានៅក្នុងបទបញ្ជានៃកិច្ចដំណើរការ នីតិវិធី នៅ អ.វ.ត.ក តាមរយៈការបង្កើត និងការពង្រឹងការអនុវត្តសេចក្តីណែនាំអនុវត្ត ជាជាង តាមរយៈសេចក្តីសម្រេចពិសេសទាំងនេះដែលបានធ្វើឡើងផ្អែកទៅតាមករណីនីមួយៗនោះ។

ខ. មេធាវីការពារក្តីខកខានមិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា មានការរំលោភបានកើតឡើង ឬ ទំនងជានឹងមាន ការរំលោភទៅលើសិទ្ធិក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌របស់ អៀង សារី

១៩. មេធាវីការពារក្តីតវ៉ាក្នុងសំណើរបស់ខ្លួនថា សេចក្តីណែនាំអនុវត្តច្បាប់កែប្រែលើកទី៦ (ដោយលើក យោងមាត្រា៨.៣ និង មាត្រា ៨.៥) រំលោភលើសិទ្ធិក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយត្រឹម ត្រូវយុត្តិធម៌របស់ អៀង សារី ជាក់លាក់ជាងនេះគឺ សិទ្ធិនៃការការពារខ្លួន និងជាសុបករណ៍គ្រប់ គ្រាន់របស់លោក អៀង សារី ដើម្បីត្រៀមរៀបចំសម្រាប់ការការពារខ្លួន²¹។ ប៉ុន្តែគេច្បាស់ណាស់

²¹ សំណើ, ត្រង់ទំព័រទី៩ និង១៤ ។

ថា សេចក្តីណែនាំអនុវត្តច្បាប់កែប្រែលើកទី៦នេះ ពុំមានការរំលោភលើសិទ្ធិរបស់គាត់ទេ បើដូច្នោះ និងដោយហេតុថា មេធាវីការពារក្តីមិនបានចោទប្រកាន់ថា សេណារីយោសម្មតិកម្មនេះដែលបាន លើក នៅក្នុងសំណើរបស់ខ្លួន គឺពិតជាបានកើតឡើងមែន។ ក៏ប៉ុន្តែ គោលជំហរដែលស៊ីសង្វាក់ គ្នាមួយរបស់មេធាវីការពារក្តីគឺថា ការអនុវត្តមាត្រា៨.៣ និង មាត្រា៨.៥ ចំពោះទម្លាប់នៃការ អនុវត្តក្នុងការដាក់ឯកសារក្នុងករណីនេះ អាចនាំឱ្យមានការរំលោភលើសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះ ក្តីដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌របស់ អៀង សារី²²។ សហព្រះរាជអាជ្ញាសន្និដ្ឋានថា គេគ្មានមូលដ្ឋានរឹង មាំសម្រាប់អំណះអំណាងនេះទេ ដូចមានមូលហេតុបញ្ជាក់ខាងក្រោមនេះ។

សំណើបានផ្អែកទៅលើការសន្មត

២០. ទីមួយ សំណើនេះបានផ្អែកទៅលើសេណារីយោបែបស្មាន និងសម្មតិកម្ម អំពីអនុភាពនៃការអនុវត្ត មាត្រា៨.៣ និងមាត្រា៨.៥ នៃសេចក្តីណែនាំអនុវត្ត ចំពោះទម្លាប់នៃការអនុវត្តក្នុងការដាក់ឯកសារ នាពេលបច្ចុប្បន្នក្នុងសំណុំរឿងលេខ ០០២ ។ សេណារីយោនេះបានដាក់ចេញដោយគ្មានមូលដ្ឋាន ពិតប្រាកដពីអតីតកាល និងបានស្ទង់មើលទៅលើទម្លាប់នៃការអនុវត្តក្នុងការដាក់ឯកសារនៅចំពោះ មុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៅពេលអនាគត។ មេធាវីការពារក្តីតវ៉ាថា បើសិនជា “ការដាក់ឯក សារ ដីកាបង្គាប់ ឬសេចក្តីសម្រេចមួយ ត្រូវបានដាក់ជាភាសាខ្មែរ និងបារាំង សមាជិកភាគច្រើន នៃក្រុមនេះមិនអាចអានបាន និងធ្វើសកម្មភាពណាមួយបានទេ²³។ ជាងនេះទៀត ក្នុងរយៈពេល ពីរខែកន្លះមកនេះ ដែលជារយៈពេលដ៏មមាញឹកនៃដំណើរការរឿងក្តីមុនពេលសវនាការ អង្គជំនុំ ជម្រះសាលាដំបូងមិនបានចេញដីកាបង្គាប់ ឬសេចក្តីសម្រេចមួយជាភាសាខ្មែរ និងបារាំង តែឯក ឯងនោះទេនៅក្នុងជំហានដំបូង។ ជាការបន្ថែម ភាគីទាំងអស់នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីបានជ្រើស

²² សំណើ, ត្រង់ទំព័រទី៩ ។
²³ សំណើ, ត្រង់ទំព័រទី១ ។

យកការដាក់ឯកសារជាភាសាខ្មែរ និងអង់គ្លេស ដោយមានភាគីតែមួយគត់គឺ ខៀវ សំផន បាន ជ្រើសយកការដាក់ឯកសារជាភាសាខ្មែរ និងបារាំង។ អាស្រ័យហេតុនេះ ឧទាហរណ៍ជាក់លាក់ ដែលថាការរំលោភដូចដែលគេបានចោទប្រកាន់ថាទំនងជានឹងកើតឡើងនោះ ទំនងជាយូរៗម្តង ប៉ុណ្ណោះ។

សំណើទទួលស្គាល់ថាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពិតជាអនុវត្តធនាសិទ្ធិរបស់ខ្លួនមិនត្រឹមត្រូវ

២១. ទីពីរ សំណើសុំសេចក្តីណែនាំអនុវត្តមួយថ្មី គឺសន្មតថាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនឹងធ្វើសកម្មភាព មិនមែនដោយសុចរិតនោះទេនៅក្នុងការបកស្រាយនូវមាត្រា៨.៣ និង៨.៥។ អង្គជំនុំជម្រះសាលា ដំបូងមានកាតព្វកិច្ចមួយអនុលោមតាមវិធាន២១.១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ក្នុងការបកស្រាយនូវបទប្បញ្ញត្តិធានាសម្រាប់គ្រប់គ្រងដែលរួមទាំងសេចក្តីណែនាំអនុវត្តផងក្នុងលក្ខណៈមួយ ដើម្បីរក្សាការ ពារដល់ផលប្រយោជន៍របស់ជនជាប់ចោទដែលក្នុងនោះរួមទាំងសិទ្ធិ ក្នុងការទទួលបានការជំនុំ ជម្រះក្តីដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌ផងដែរ។ នៅក្នុងសំណើរបស់ខ្លួន មេធាវីការពារជនជាប់ចោទ ឧកខានមិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា បើសិនជាការដាក់ឯកសារដោយឡែកណាមួយត្រូវបានជូន ដំណឹងជាភាសាខ្មែរនិងជាភាសាបារាំង ហើយដែលមេធាវីការពារបានធ្វើសកម្មភាពដោយយក ចិត្តទុកដាក់ម៉ត់ចត់ក្នុងការប្រើប្រាស់នូវរាល់ធានាសុបករណ៍ទាំងអស់ដើម្បីឱ្យបានយល់ពីការដាក់ឯក សារ ក៏ប៉ុន្តែដែលមិនទាន់អាចដាក់បាននៅឡើយ ដោយសារអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនបាន រកឃើញ នូវ “កាលៈទេសៈពិសេស” ហើយផ្តល់ការអនុញ្ញាតឱ្យពន្យារពេលវេលាកំណត់បន្ថែមទៀត ដើម្បីដាក់ឯកសារអនុលោមតាមមាត្រា៨.៥ នោះឡើយ។ មេធាវីការពារមិនបានបង្ហាញឱ្យ ឃើញថា ករណីលើកលែងបែបនេះមិនទំនងជានឹងត្រូវបានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអនុញ្ញាតឱ្យ ឡើយ នៅពេលដែលពាក្យសុំពន្យារពេលកំណត់មួយដែលត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ ដែលមានការធ្វើយុត្តិ កម្ម និងដែលពិតប្រាកដត្រូវបានធ្វើឡើងដោយមេធាវីការពារក្តី។

សំណើលើកឡើងហួសពីអនុភាពអនុវត្តជាក់ស្តែងនៃមាត្រា៨.៥

២២. ទីបី មេធាវីការពារក្តីខកខានមិនបានបង្ហាញថា តើវាយ៉ាងដូចម្តេចទៅ ក្នុងករណីតិចតួចនៅពេលដែលការដាក់ឯកសារជាភាសាខ្មែរ និងជាភាសាបារាំងទំនងជានឹងកើតមានឡើង តើវាយ៉ាងដូចម្តេចទៅនៅពេលដែលមានកិច្ចសហការពីមេធាវីជាតិ ឬពីក្រុមខ្មែរ-អង់គ្លេសមួយផ្សេងទៀតហើយនោះសមាជិកនៃមេធាវីការពារក្តីមិនអាចមានលទ្ធភាពយល់បានអំពីការដាក់ឯកសារដែលអាចនឹងតម្រូវឱ្យធ្វើការឆ្លើយតបវិញ។ មេធាវីការពារក្តីបានតវ៉ាថា ការដែលដកសមាជិកក្រុមទាំងពីរនាក់នេះចេញពីការបំពេញភារកិច្ចរបស់ពួកគេ ដោយ “តម្រូវឱ្យពួកគេទៅធ្វើជាអ្នកបកប្រែឯកសារវិញនៅក្នុងសភាពដែលកំពុងតែមានកង្វះខាតបុគ្គលិក និងដែលមិនមានធនធានគ្រប់គ្រាន់ក្នុងក្រុមបែបនេះ គឺជាការបដិសេធមិនផ្តល់ឱ្យ អៀង សារី នូវផាសុបករណ៍គ្រប់គ្រាន់ដើម្បីត្រៀមរៀបចំការការពារក្តីរបស់គាត់នៅក្នុងវិស័យផ្សេងទៀត”²⁴។ សូមជូនសេចក្តីសន្និដ្ឋានថា ដោយពិនិត្យឃើញអំពីចំនួនពេលដែលសភាពការបែបនេះទំនងជានឹងកើតឡើងនោះ អនុភាពនៃការអនុវត្តនូវមាត្រា៨.៥ ត្រូវបានបំផ្លើសយ៉ាងសំបើម។

២៣. ការចោទប្រកាន់របស់មេធាវីដែលគួរឱ្យព្រួយបារម្ភជាងនេះទៀតនោះគឺ កង្វះខាតបុគ្គលិក និងការដែលមានធនធានមិនគ្រប់គ្រាន់នៅក្នុងក្រុម ដែលតាមរយៈនេះគឺបង្កប់ន័យថា សិទ្ធិក្នុងការទទួលបាននូវការជំនុំជម្រះក្តីដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌ អាចនឹងមិនត្រូវបានអនុវត្តដោយពេញនោះទេ។ ក៏ប៉ុន្តែមេធាវីការពារក្តីមិនបានផ្តល់នូវអង្គហេតុជាមូលដ្ឋានចំពោះការលើកឡើងរបស់ខ្លួននេះឡើយ។ សូមជូនសេចក្តីសន្និដ្ឋានថាប្រសិនបើមេធាវីការពារក្តីកំពុងតែធ្វើការចោទប្រកាន់នេះនោះ បន្ទុកគឺត្រូវធ្លាក់ទៅលើពួកគេដែលជាអ្នកត្រូវផ្តល់ភស្តុតាងសម្រាប់គាំទ្រ ដើម្បីឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងកំណត់សម្រេចអំពីសុពលភាពនៃការចោទប្រកាន់នេះ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មានកាតព្វ

²⁴ សំណើ, ត្រង់ទំព័រទី១៣
 ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹងសំណើរបស់ អៀង សារី សុំសេចក្តីបង្គាប់ថា ពេលវេលាកំណត់មិនចាប់ផ្តើម រហូតដល់ការដាក់ឯកសារត្រូវបានជូនដំណឹងជាភាសាផ្លូវការទាំងពីររបស់មេធាវីការពារក្តី

16

កិច្ច ដើម្បីរក្សាការពារចំពោះសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការទទួលបាននូវការជំនុំជម្រះក្តីដោយ
 ត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌ អនុលោមតាមមាត្រា៣៣ថ្មី និងវិធាន២១.១។ លុះត្រាតែមេធាវីការពារក្តី
 ផ្តល់ភស្តុតាងសម្រាប់ការតវ៉ាអំពីកង្វះខាតបុគ្គលិក និងកង្វះខាតធនធានរបស់ខ្លួនសិន ទង្វើករណី
 របស់ពួកគេដែលថា មេធាវីទាំងពីរនាក់ដែលចេះនិយាយភាសាខ្មែរ-អង់គ្លេស នៅក្នុងក្រុមមេធាវី
 ការពារក្តីមិនអាចជួយដល់មេធាវីអន្តរជាតិឱ្យយល់អំពីសារណានានាជាភាសាខ្មែរ និងជាភាសា
 បារាំងនោះ គឺមិនមានទម្ងន់ទាល់តែសោះ។ ទីពីរ ដោយជនជាប់ចោទចេះនិយាយនិងអានភាសា
 បារាំង និងភាសាខ្មែរនោះ ក្រុមមេធាវីការពារក្តីគួរតែបានប្រើប្រាស់នូវសេវារបស់គាត់ដើម្បីជួយ
 ពួកខ្លួននៅពេលមានការចាំបាច់ ។

សំណើខកខានមិនបានទទួលស្គាល់កាតព្វកិច្ចក្រុមមេធាវីនាំមុខដើម្បីធានាថាក្នុងក្រុមមានតុល្យភាព

២៤. ទីបួន ដូចដែលត្រូវបានសម្រេចនៅក្នុងករណីរឿងក្តីរបស់តុលាការ ICC ក្នុងករណីរបស់ *Mathieu
 Ngudjolo Chui*²⁵ មេធាវីការពារក្តីមានកាតព្វកិច្ចក្នុងការជ្រើសរើសបុគ្គលិក និងកម្មសិក្សាការី
 របស់ខ្លួនសម្រាប់ជួយគាំទ្រនៅក្នុងលក្ខណៈមួយដើម្បីធ្វើឱ្យពួកគេអាចមានលទ្ធភាពក្នុងការការពារ
 ដល់កូនក្តីរបស់ខ្លួនបានត្រឹមត្រូវ ។ ទោះបីជាមេធាវីការពារក្តីបានសម្រេចជ្រើសយកមកធ្វើការងារ
 ជាភាសាអង់គ្លេសនិងភាសាខ្មែរក៏ដោយ ក៏តាមស្មារតីនៃភាសាការងាររបស់តុលាការគឺ មេធាវីនាំ
 មុខនេះហើយដែលត្រូវបានគេរំពឹងទុកថាស្ថិតនៅក្នុងហេតុផល ដើម្បីឱ្យត្រូវពិនិត្យមើលដោយ
 ឆាប់រហ័សអំពីជំនួយនៅក្នុងការបកប្រែជាភាសាបារាំងមួយចំនួនតាមរយៈការជ្រើសរើសបុគ្គលិក
 កម្មសិក្សាការីផ្នែកច្បាប់ និងអ្នកបកប្រែផ្ទាល់មាត់ ប្រយោជន៍ដើម្បីឱ្យក្រុមនេះអាចធ្វើការឆ្លើយ
 តបបានដោយឆាប់រហ័សនៅក្នុងការដាក់ឯកសារនេះ។ ជាការពិតហើយថា នេះគឺស្ថិតនៅក្នុងរង្វង់
 បរិបទនៃសេវាបកប្រែដ៏មានសារៈសំខាន់ ដែលត្រូវផ្តល់ដោយ អវតក ។ មានវិធីជាច្រើនយ៉ាង

²⁵ រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង *Mathieu Ngudjolo Chui* ត្រង់ទំព័រទី៥ ។

ដែល សម្រាប់បំពេញនូវកាតព្វកិច្ចនេះ ហើយដែលក្រុមនីមួយៗចាំបាច់ត្រូវតែសំរេចឱ្យបានតាមវិធី
 ខុសៗគ្នា ប៉ុន្តែបើសិនជាមេធាវីការពារក្តីនេះ ជ្រើសយកការធ្វើមិនដឹងមិនព្រមចំពោះកាតព្វកិច្ច
 នេះនោះ គឺពួកគេមិនអាចនិយាយទៅកាន់អង្គជំនុំជម្រះថា កូនក្តីរបស់ខ្លួនត្រូវបានគេបដិសេធន
 មិនផ្តល់សិទ្ធិក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌បានទេ នៅពេលដែលពួកខ្លួន
 មានចេតនាសំរេចជ្រើសរើសថា មិនអនុវត្តនូវកាតព្វកិច្ចនេះ ។ ការបរាជ័យរបស់មេធាវីនៅក្នុង
 ការរៀបចំក្រុមរបស់ខ្លួនដើម្បីឱ្យអាចមានលទ្ធភាពក្នុងការឆ្លើយតបបានដោយឆាប់រហ័ស ចំពោះ
 ការដាក់ឯកសារជាភាសាខ្មែរ-បារាំងបែបនេះ គឺមិនអាចគាំទ្រចំពោះការតវ៉ារបស់ខ្លួនដែលថា
 សិទ្ធិក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌របស់ អៀង សារី ត្រូវបាន
 រំលោភបំពានបានឡើយ ។

សំណើខកខានមិនបានផ្ទៀងផ្ទាត់ខ្លួនបានច្រានចោលនូវសេវាកម្មបកប្រែដែលបានដាក់ផ្តើម

២៥. ទីប្រាំ ចាប់ពីថ្ងៃទី២៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ មេធាវីការពារក្តី ដោយអាស្រ័យតាមអំណាចនៃដីកា
 សម្រេចស្តីពីការបកប្រែ ធ្លាប់ត្រូវបានគេស្នើជូនអ្នកបកប្រែពេញម៉ោងម្នាក់ (ដែល ចេះពីភាសា
 ផ្លូវការដែលក្រុមមេធាវីការពារក្តីបានបញ្ជាក់) ដើម្បីធានាថាឯកសារជាក់លាក់មួយ ចំនួនត្រូវបាន
 បកប្រែដូចតាមតម្រូវការ។ ទោះជាយ៉ាងដូច្នោះក៏ដោយក៏ តាមរយៈការជូនដំណឹង របស់មេធាវីការ
 ពារក្តីដល់អង្គបុរេជំនុំជម្រះក្នុងពេលប្រមាណជាពីរខែកន្លះក្រោយមក ពួកគាត់បានផ្តល់ប្រឹក្សាថា
 ពួកគាត់មិនមានចេតនាជ្រើសរើសប្រើប្រាស់នូវសេវាកម្មបកប្រែបែបដូច្នោះទេ នៅលើមូលដ្ឋាន
 ដែលថា វាគឺជាចម្លើយតបមួយដែលមិនគ្រប់គ្រាន់ទៅនឹងសំណើសុំឱ្យបកប្រែឯកសារ របស់ពួក
 គាត់ភ្លាមៗ²⁶។ វាជាការមួយដែលមិនច្បាស់លាស់ចំពោះសហព្រះរាជអាជ្ញាទេ បើមេធាវីការពារក្តី
 បានសម្រេចចិត្តតាំងពីពេលនោះមកថាទទួលយកអ្នកបកប្រែបែបដូច្នោះ។ ទោះជាយ៉ាងដូច្នោះក៏

²⁶ ចម្លើយតប, កថាខ័ណ្ឌទី៣១ ។

ដោយ ដោយមានមូលដ្ឋាននៅលើសេចក្តីផ្តើមមួយយ៉ាងច្បាស់លាស់ ស្តីពីការច្រានចោល នូវសេវា
បកប្រែដែលបានដាក់ស្នើចំពោះពួកគាត់ ហើយនៅក្នុងអវតកមាននៃសេចក្តីផ្តើមណាមួយ ដែល
ពួកគាត់បានផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់ការបកប្រែពួកគាត់ស្តីពីការទទួលយកនូវជំនួយបកប្រែក៏ដោយ ក៏
សហព្រះរាជអាជ្ញា សូមជូនសេចក្តីសន្និដ្ឋានថា ការជំទាស់ពីការរំលោភសិទ្ធិក្នុងការទទួលបាននូវ
ការកាត់សេចក្តីដោយត្រឹមត្រូវ ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហានៃការបកប្រែនេះ មិនអាចត្រូវបានទទួលយក
ដោយពិតត្រឹមត្រូវនោះទេ។

*សំណើខកខានមិនបានទទួលស្គាល់ថាមានសេវាបកប្រែអេឡិចត្រូនិក
ដែលមានកើតឡើងភ្លាមៗ*

២៦. ទីប្រាំមួយ មេធាវីការពារក្តី អាចធ្វើឱ្យខ្លួនឯងទទួលបាននូវសេវាបកប្រែអេឡិចត្រូនិកដែលអាច
មានចំពោះពួកគាត់តាមរយៈ:(software) ដែល អវតក បានផ្តល់ឱ្យ ហើយគេបានផ្តល់សេវាទាំង
នោះដោយឥតគិតថ្លៃនៅតាមអ៊ិនធឺណិត(internet)។ វាជាការមួយច្បាស់លាស់ណាស់ ដែលថា
ជំនួយបកប្រែនេះវាមិនមែនជាវីដឺអ៊ីប៊ិក(word perfect) ហើយមានការពិបាកក្នុងការទទួលស្គាល់
ពីភាពខុសគ្នាបន្តិចបន្តួចក្នុងភាសា និងវាក្យស័ព្ទពិសេសជាក់លាក់នៅឡើយទេ តែគេអាចយល់
បាននូវអង្គសេចក្តីនៃសារណាយ៉ាងងាយស្រួល ហើយចម្លើយតបអាចនឹងត្រូវបានត្រៀមរៀបចំ
ធ្វើបានតាមនោះដែរ។ ការផ្ទៀងផ្ទាត់ណាមួយក៏ដោយលើវាក្យស័ព្ទពិសេស អាចនឹងត្រូវបានធ្វើ
ឡើងដោយមិនចាំបាច់មានការបកប្រែទាំងស្រុងទេ។

សំណើនិយាយមិនអស់សេចក្តីពីអត្ថប្រយោជន៍នៃការបកប្រែក្រៅផ្លូវការ

២៧. មេធាវីការពារក្តី តាមពិតបានផ្តើមនៅក្នុងសំណើរបស់ខ្លួនថា ពួកគាត់អាចនឹងទទួលបាននូវការ
បកប្រែក្រៅផ្លូវការនានាបានទាំងមានការលំបាកណាស់ ហើយនៅតែខកខានមិនបានព្យល់ពីការ

លំបាក និងថា ការពិតពួកគាត់ទទួលបានការបកប្រែជាភាសាបារាំងតាមរបៀបណានោះទេ។
 បើការលំបាកយ៉ាងខ្លាំងនោះមានកើតឡើងចំពោះក្រុមមេធាវីការពារក្តីនោះ វាក៏មានភាពពាក់ព័ន្ធខ្លះ
 ក៏ប៉ុន្តែបើវាមានកើតឡើងដោយសារអ្នកដទៃនោះវាជាបញ្ហាផ្សេងមួយទៀត។ តាមផ្លូវណាមួយ
 ក៏ដោយ វាពុំមានការពន្យល់ថា ការពិតពួកគាត់អាចត្រូវទទួលបានតាមរបៀបណា
 ក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ដែលមានការដាក់ឯកសារជាភាសាខ្មែរ និងបារាំង នោះឡើយ។ ជាផលវិបាក
 អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មិនមែននៅក្នុងដំបូងមួយដែលត្រូវកំណត់ថា ការពិតពួកគាត់មាន
 ផលប៉ះពាល់ដល់កិច្ចការក្រុមមេធាវីការពារក្តី ឬយ៉ាងណានោះឡើយ។

២៨. ការជំពាក់ជំពិននៃការបកប្រែក្រៅផ្លូវការ ត្រូវបានផ្តោតលើសដោយសារមូលហេតុពីរយ៉ាង។
 ទីមួយ ដរាបណាការបកប្រែមានគុណភាពសមហេតុសមផលនោះ វាមិនទំនងទេដែលថា វានឹងខុស
 គ្នាយ៉ាងខ្លាំងពីការបកប្រែផ្លូវការ ហើយជាផលវិបាក ការអានផ្សេងគ្នាដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលា
 ដំបូងនោះ គឺដូចជាមិនទំនងសោះឡើយ។ ទីពីរ ការលេចឡើងរបស់មេធាវីការពារក្តីបានមាន
 កង្វល់ថា វា “អាចខកខានដោយអចេតនាក្នុងការអនុវត្តឱ្យស្របទៅនឹងដីកា ឬសេចក្តីសម្រេចរបស់
 អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង”²⁷។ ដោយការចងចាំក្នុងចិត្តថា រហូតដល់ថ្ងៃនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលា
 ដំបូង ជានិច្ចជាកាលតែងតែបានដាក់ឯកសារជាភាសាខ្មែរ និងអង់គ្លេស ជាដំបូង ដោយពុំមានការ
 បញ្ជាក់ ថាពួកគាត់នឹងងាកចេញពីការអនុវត្តនេះឡើយ ជាស្ថានភាពមួយដែលមេធាវីការពារក្តីបាន
 លើកឡើងនោះ គឺមិនទំនងជានឹងកើតឡើងទេ។

សំណើខកខានមិនបានទទួលស្គាល់ថា

មានជម្រើសជាច្រើនក្នុងការយល់ដឹងពីការដាក់ឯកសារជាភាសាខ្មែរ និងបារាំង

²⁷ សំណើ, ត្រង់ទំព័រទី១២ ។

សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ

២៩. ដោយមានជម្រើសជាច្រើនបានបើកចំហរចំពោះមេធាវីការពារក្តី - ឱ្យមានលទ្ធភាពអាចយល់បានពីការដាក់ឯកសារនានាដែលមានចម្រុះភាសាខ្មែរ និងបារាំង និងតួយ៉ាងដាច់តែឯងនានាដែលបានប្តូរនឹងកើតមានឡើងនោះ មេធាវីការពារក្តីខកខានមិនបានបង្ហាញថាអានុភាពនៃវិសោធនកម្ម លើសេចក្តីណែនាំអនុវត្តនេះ គឺទំនងជាបំពានសិទ្ធិរបស់ អៀង សារី ក្នុងការទទួលបាននូវការកាត់សេចក្តីដោយត្រឹមត្រូវនោះឡើយ ។

V. ដំណោះស្រាយដែលបានស្នើសុំ

៣០. ដូចមានហេតុផលនានានៅខាងលើនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញា ស្នើថាពួកគេនេះ ត្រូវបដិសេធពោល។ លើសពីនេះទៀត ដោយអនុលោមតាមមាត្រា៣៣(ថ្មី) និងវិធាន២១.១ សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើសុំឱ្យ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បង្គាប់ដល់មេធាវីការពារក្តីឱ្យផ្តល់នូវសេចក្តីពិស្តារទាំងស្រុង និងពេញលេញនៃការទាមទាររបស់ពួកគាត់ដែលថា ក្រុមមេធាវីការពារក្តីមានកង្វះខាតបុគ្គលិក និងមានកង្វះខាតធនធានគ្រប់គ្រាន់នោះ - ដូចដែលពួកគាត់បានលើកឡើងចោទប្រកាន់ - ដើម្បីពិចារណាលើរឿងនេះ ហើយចាត់ការជាបន្តទៀតដែលយល់ថាជាការចាំបាច់ ដើម្បីធានាពីសិទ្ធិក្នុងការទទួលបាននូវការកាត់សេចក្តីដោយត្រឹមត្រូវរបស់ អៀង សារី ។

កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះ	តំណែង	ហត្ថលេខា
ថ្ងៃទី០៤ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១១	លោក ត្រីវី ជាំ ឆាយ	សហព្រះរាជអាជ្ញា	
	លោក Andrew CAYLEY	សហព្រះរាជអាជ្ញា	

